

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Гросу Андрій Іванович,

здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** досліджено складові розвитку інформаційного суспільства, фінансової та цифрової грамотності, розглянуто основні принципи фінансової грамотності, визначено можливі способи уникнення кібератак.*

***Ключові слова:** цифровізація; фінанси; фінансова грамотність; фінансові послуги; кібербезпека.*

Цифровізація суттєво впливає на всі аспекти життя, включаючи сферу фінансів. Зростання популярності онлайн-платежів, криптовалют, інвестиційних платформ та інших цифрових фінансових інструментів робить фінансову грамотність населення ще більш важливою, ніж будь-коли. Цифрові технології змінюють наше сприйняття грошей, фінансів та способи їх управління. Якщо раніше, щоб здійснити платіж або переказ коштів, люди зверталися до банківських відділень, то сьогодні ці операції можна виконати в смартфоні. Однак, наразі важливо не лише мати доступ до цифрових інструментів, але й розуміти, як користуватися ними, адже існують певні ризики, такі як відсутність знань та навичок. Багато людей не мають базового розуміння фінансових продуктів та послуг, що робить їх вразливими перед шахраями та непідтвердженими ризиками. Великий обсяг інформації, доступної в мережі Інтернет може ускладнити пошук надійних та достовірних джерел інформації для користувачів. Зростаюча кіберзлочинність підкреслює важливість знань про захист особистих та фінансових даних.

Крім ризиків, цифровізація відкриває широкі можливості, такі як онлайн освіта, яка надає доступ до онлайн-курсів, вебінарів, статей та інших освітніх ресурсів, що допомагають користувачам покращити свої знання та навички у сфері фінансів. Зростання сфери фінансових технологій робить фінансові послуги більш доступними та зручними для громадян, що може стимулювати їх до більшої участі у фінансовій системі. Також зростає державна підтримка, уряди можуть відігравати важливу роль у підвищенні рівня фінансової грамотності населення, розробляючи та впроваджуючи відповідні програми та ініціативи. Використання штучного інтелекту може допомогти у персоналізації фінансових порад та рекомендацій, а також у попередженні людей про ризики та шахрайство.

Згідно з методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), у 2021 році індекс фінансової грамотності України становив 12,3 бала, що дорівнює 58% від максимального значення. Це свідчить про

позитивну динаміку, адже порівняно з попередніми роками показник зріс на 6,0%.

Водночас у країнах ОЕСР, де проводилось дослідження (Грузія, Естонія, Польща та росія), індекс фінансової грамотності протягом 2016-2020 років зріс лише на 2,4%. При цьому, як Україна, так і згадані країни досягли приблизно 60% від максимального рівня індексу.

Таким чином, Україна демонструє кращі темпи зростання фінансової грамотності порівняно з іншими країнами, які брали участь у дослідженні ОЕСР. Однак, усі вони перебувають на подібному рівні близько 60% від максимального значення індексу.

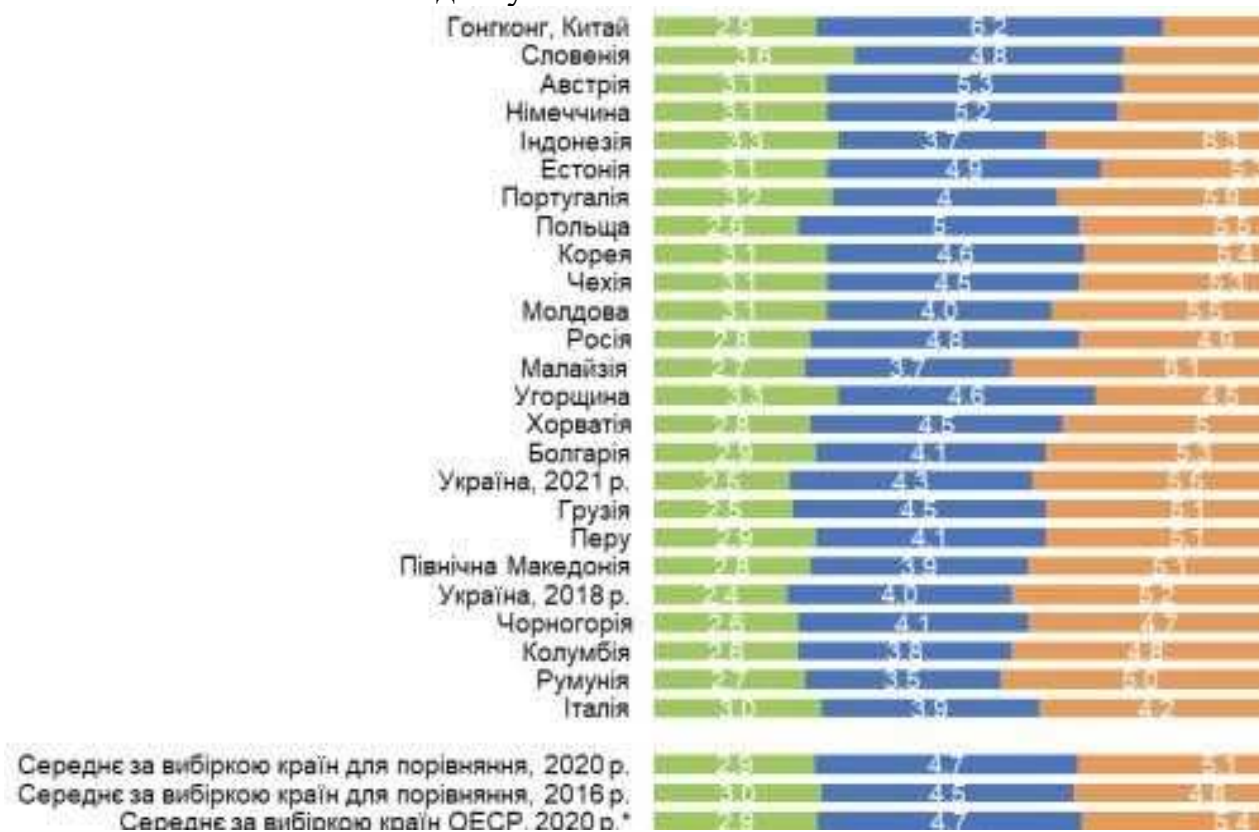

Рисунок 1 – Показники фінансової грамотності України у порівнянні з іншими країнами

* дані можуть відрізнятися від попередніх звітів ОЕСР, оскільки могли бути перераховані.

Джерело: використано матеріали [1]

Основні принципи фінансової грамотності:

1. Мати чітке уявлення та контроль над усіма фінансовими потоками та джерелами. Цього можна досягти за допомогою Google Таблиць або різних додатків і сервісів. Крім того, важливо не просто регулярно аналізувати свої витрати, але й шукати можливості для заощадження коштів.

2. Регулярно поповнювати свій резервний фонд. Резервний фонд – це сума грошей, яку необхідно відкладати на випадок непередбачених витрат. Він має бути достатнім, щоб покривати потреби особи/сім'ї протягом трьох місяців, а краще – шести місяців або року. Гроші в резервному фонді повинні бути доступними та безпечними. Це означає, що їх слід зберігати в низькоризикових та високоліквідних інструментах.

3. Ефективне управління особистими фінансами передбачає планування бюджету на кілька місяців або навіть рік, а також накопичення коштів для майбутніх великих витрат. Щодо накопичення, можна виділити кілька підходів:

- Регулярне відкладання невеликих сум грошей щомісяця протягом року.
- Накопичення більших сум протягом декількох місяців для запланованих витрат. Наприклад, відкладання коштів протягом кількох місяців перед відпусткою, а потім використання накопичень.
- Цілеспрямоване збирання грошей протягом кількох місяців безпосередньо перед запланованою великою витратою, наприклад, перед відпусткою.

4. Прийняття важливих фінансових рішень, таких як отримання кредитів чи здійснення інвестицій, вимагає ретельної оцінки можливих результатів та ризиків. Перш ніж здійснювати таку фінансову операцію, варто критично проаналізувати її наслідки. Зокрема, при розгляді питання отримання іпотечного кредиту, необхідно ретельно оцінити, наскільки таке фінансове зобов'язання буде посильним. Варто враховувати, що довгострокове погашення іпотеки (протягом 10-15 років) може суттєво вплинути на ваше повсякденне життя та пріоритети [2].

Кібербезпека стає все більш важливою у міру того, як все більше людей переходять на онлайн-банкінг та інші онлайн-фінансові послуги. Кіберзлочинці постійно розробляють нові методи атак, тому важливо знати, як захистити свої особисті та фінансові дані.

Як уникнути кібератак:

1. Створити складні паролі та використовувати їх для всіх онлайн рахунків. Не використовувати один пароль для декількох рахунків.

2. Увімкнути багатофакторну аутентифікацію для всіх своїх онлайн рахунків. Багатофакторна аутентифікація додає додатковий рівень безпеки, вимагаючи від користувача введення коду з телефону або іншого пристрою, окрім пароля, для входу.

3. Остерігатися фішингових атак. Фішинг – це метод шахрайства, коли зловмисники намагаються обдурити користувача, щоб він розкрив свої особисті або фінансові дані. Бути обережними з електронними листами, посиланнями та телефонними дзвінками, які здаються підозрілими й з будь-якими запитами на конфіденційну інформацію, навіть якщо вони виглядають із законного джерела.

4. Зберігати свої програмні та операційні системи в актуальному стані. Оновлення програмного забезпечення часто містять виправлення вразливостей безпеки.

5. Використовувати антивірусне програмне забезпечення на пристроях. Встановлювати та регулярно оновлювати антивірусне програмне забезпечення на своєму комп'ютері та інших пристроях для захисту від шкідливих програм та інших загроз [3].

6. Бути уважними до підозрілої активності на своїх рахунках. Регулярно перевіряти свої виписки з рахунку та негайно повідомляти про будь-які підозрілі транзакції обслуговуючому банку.

Отже, фінансова грамотність населення є ключовим фактором розвитку економіки та забезпечення добробуту країни та людей. В умовах цифровізації важливо використовувати усі можливості, які надають нові технології, для підвищення рівня фінансової грамотності населення та подолання відповідних викликів.

Список використаних джерел:

1. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021. URL: <http://surl.li/fdsyj>.
2. Фінансова грамотність як шлях всупереч «епосі бідності». URL: <http://surl.li/rxfxx>.
3. Захист від кіберзлочинців: поради для людей похилого віку та їх родин. URL: <http://surl.li/rxfyq>.
4. Сіренко Н. М., Мікуляк К. А. Імперативи розвитку банківської системи України в умовах цифровізації та ринкових трансформацій. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2022. №34. С. 90-96. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-13).

Abstract: *The article examines the components of information society development, financial and digital literacy. The basic principles of financial literacy are analyzed. It is determined how to avoid cyber attacks.*

Key words: *Digitization, finance, financial literacy, financial services.*

Науковий керівник:

Мікуляк К. А.,

асистент

*кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 336.72

ВПЛИВ КРЕДИТУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ ЗРІСТ

Єфімова Анастасія Миколаївна

здобувач вищої освіти спеціальності 204 - Публічне управління та адміністрування,

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Розглянуто ключову роль кредитної системи в економічному розвитку, акцентуючи увагу на її впливі на споживчу активність, підприємництво та інвестиції. Встановлено, що кредит стимулює попит, сприяє створенню нових робочих місць і забезпечує доступ до фінансування для підприємців. Однак автор зауважує про потенційні ризики невірної використання кредитів, такі як надмірне заборгування та фінансові кризи. Їх аналіз показує, що війна в Україні вплинула на динаміку кредитування та рівень ВВП.*

Ключові слова: *кредит, кредитна система, бізнес, фінансова система.*